

PRESEK

List za mlade matematike, fizike, astronome in računalnikarje

ISSN 0351-6652

Letnik 15 (1987/1988)

Številka 3

Strani 158-160

Veselko Guštin:

RAČUNALNIŠTVO NEKOLIKO DRUGAČE

Ključne besede: novice, računalništvo.

Elektronska verzija: <http://www.presek.si/15/884-Gustin.pdf>

© 1988 Društvo matematikov, fizikov in astronomov Slovenije

© 2010 DMFA - založništvo

Vse pravice pridržane. Razmnoževanje ali reproduciranje celote ali posameznih delov brez poprejšnjega dovoljenja založnika ni dovoljeno.

RAČUNALNIŠTVO – NEKOLIKO DRUGAČE!

Med 200 000 poštnimi znamkami, ki so izšle v svetu, je okrog 100 takih, ki tako ali drugače nosijo motive računalništva in informatike. Veliko več je znamk, ki prikazujejo razne stroje z bolj ali manj električnim ali elektronskim krmiljenjem. Težko si danes predstavljamo sodobnejši stroj ali napravo, ki je ne bi krmilil računalnik. Predvsem izstopajo naprave, ki so kakor koli povezane s telekomunikacijami. Delno zaradi tega, ker so same poštne uprave upravitelji (dela) telekomunikacijskih naprav delno pa, ker je ločitev prav na tem področju silno težka.

Osnovno vodilo pri izbiranju nam je bilo, da moramo na znamki jasno videti ali prebrati kakršen koli del, celoto ali besedilo, ki je neposredno vezano z ročnimi, mehanskimi, elektromehanskimi ali elektronskimi stroji za digitalno računanje. Danes jih poznamo kot računalnike, kamor sodijo tudi žepni računalniki ali kalkulatorji.

Tako kot napreduje tehnologija računalnikov, tako se tudi spreminjajo osnovni motivi na znamkah. Širi se tudi število področij, kjer si brez računalnika težko zamislimo delo.

Kateri so motivi, ki jih srečujemo:

- abak, računalno na kroglice, je nedvomno najstarejši pripomoček za digitalno računanje. "Iznašli" so ga že približno 2000 let pred našim štetjem in ga še danes množično uporabljajo na Kitajskem, SZ in še kje drugje, glej (1);
- novejši izumi so izpred 350 let, ko so se pojavili prvi ročni mehanski kalkulatorji (2), te so v 20. stoletju zamenjali mehanski, pozneje pa elektromehanski kalkulatorji (3). Žal izumov kot so Babbageov ali Pascalov stroj za enkrat ni moč občudovati na nobeni znamki;
- skok v naše stoletje naredimo z elektromehanskimi in elektronskimi digitalnimi računalniki, ki so za delo vhodno/izhodnih naprav uporabljali luknjane kartice, luknjan trak, magnetni trak ali disk. Samo iz (stilizirane) oblike kartice je včasih težko ugotoviti, ali je to kartica za vnos podatkov s pomočjo čitalca kartic ali luknjana kartica, ki neposredno krmili elektromehanski avtomat (4, 5, 6). Prav tako tudi luknjan trak lahko predstavlja trak poštnega telegrafa s 5 luknjicami ali računalniškega teleprinterja z osmimi (6, 7, 8, 9, 11). Podobna težava nastopi tudi s prikazovanjem koluta, ki lahko nosi trak za magnetofon ali računalnikov čitalec magnetnega traku ali pa celuloidni filmski trak (6, 7, 8, 11). Oblikovalcem poštnih znamk so bili posamezni detajli prav malo mar, pomembno je bilo le, da simbolizirajo napredek, sodobno tehnologijo ali računalniško obdelavo;
- računalnik si težko predstavljamo brez dvojiškega (binarnega) zapisa

števil ali prenosnih kod. Tega srečamo na (12);

– iznajdba tranzistorja (13) in s tem razvoj elektronike, predvsem mikroelektronike (11, 15, 16), torej integriranih vezij (14), je gotovo pripomogel k skokovitemu napredku, množični uporabi in cenenosti računalnika na vseh področjih;

– značilnost računalnikov 70–tih let je nedvomno obsežna hardverska konstrukcija (17, 18, 19, 20), konzola z množico stikal (21), vnos podatkov neposredno s pisalnikov (17) ipd;

– na koncu 70–tih let se pojavljajo "prijaznejša orodja" za delo človeka s strojem, na primer katodne cevi za tekstovne ali grafične prikaze, tipkovnice, "miške" ali grafična peresa, risalniki, kar je največkrat povezano v terminal (23, 24, 25, 27);

– v novejšem času se pojavljajo posnetki celega osebnega računalnika od cenenih (26) pa do dražjih možnosti (29);

– posebej moramo omeniti še računalniško grafiko na risalniku (30), pozneje še na katodnem zaslonu z večjim ali manjšim številom točk (31, 32);

Omenimo še nekaj področij, ki so neposredno povezane z uporabo računalnikov:

– telekomunikacije – digitalne terminalne naprave (23), krmiljenje elektron-

10	3	1
2	8	5
9	6	4
18	11	7
15	14	16
17	12	13

19	22	21
20	27	25
24	23	29
26	31	30
28		
32	33	34

Shema na II. in III. strani ovitka objavljenih znamk z vpisanimi zaporednimi številkami iz teksta.

skih telefonskih central (21), uslužnostne dejavnosti (33), telekomunikacijske mreže (7);

– državna administracija in upravljanje, sem prištevamo na primer ljudsko štetje (4, 5, 8);

– statistika (19);

– dokumentalistika (22, 28);

– informatika (34) in telematika (33);

– računalniške mreže, na primer COMNET (27);

– meteorologija (11, 20);

– promet in zveze, transport, trgovina, kmetijstvo in industrija (24);

– šolstvo in vzgoja (26);

– znanost in tehnologija (1).

Mislimo, da smo računalnikarje – zbiralce znamk spodbudili k pozornemu pogledu na vsebino z znamke. V svoji zbirki smo se omejili le na nežigosane poštne znamke, seveda pa so prav tako zanimivi tudi drugi materiali: pisemske ovojnice prvega dne, priložnostne izdaje in žigi, kakor tudi žigosane znamke na temo računalništva. Žal v Jugoslaviji še nismo izdali znamke, ki bi kakorkoli nosila motiv danes tako pomembnega področja, kot sta računalništvo in informatika.

Veselko Guštin

Literatura:

– *Briefmarken kat.*, Michel (M), 1986/87

– *Cat. de tim. post.*, Yvert et Teiller (Y), 1986/87

– M.W. Martin, *A Gallery of Computer Postal Art*, Datamation, No. 1973

– I. Bratko, V. Rajkovič, *Uvod v računalništvo*, DZS, Ljubljana, 1974

